

PEYZAJIN DOĞA İLE AKRABALIK KOMBİNASYONLARI ÜZERİNE

Sevgi Görmüş^{1*}

^{1*}Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Malatya

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, Sosyal Antropoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

"Her türlü görüntü, peyzaj mimarları tarafından fikirleri temsil etmek ve insanları ikna etmek için kullanılan temel dildir" Elke Mertens

Öz

Bu çalışma, mimari tasarımda doğanın konumlanışını ve tasarımın doğa ile akrabalığını irdelemeye çalışmaktadır. Kent gerçekliği ile birlikte doğanın önce "dışarıda" bırakılması sonra "içeriye" alınma çabaları insanın doğa ile ilişkisinin sabitlendiği yaklaşımlarla birlikte ele alınmıştır. Bu bağlamda, doğanın mekân, modernite ve kapitalizm kavramları ile doğa-kültür ikiliği üzerinden etkileşimi tartışılmıştır. Tartışmayı örneklendirmek amacıyla Peyzaj Mimarlığı meslek disiplini kapsamında yapılan uygulamalardan ve tasarım konseptlerinden yararlanılmıştır. İnsanın doğal çevreden yapay çevreye geçişi ile başlayan tasarımın önce vahşi ve yabani bulduğu doğayı dışladığı bilinmektedir. Dışlamanın tamamen gerçekleşmesi sonucunda doğaya olan özlem günümüzde tasarımcıları doğaya öykünme yoluyla yapay çevreyi doğaya iliştiirmeye ve doğayı "içeriye" alma çalışmalarına neden olmaktadır. Bu çalışmanın amacı peyzaj tasarımının doğa kombinasyonlarını ve kategorilerinin modernizmle "işbirlikçiliğini" göstermektir.

Anahtar Kelimeler Doğa, akrabalık, modernizm, tasarım, peyzaj, kent

Giriş

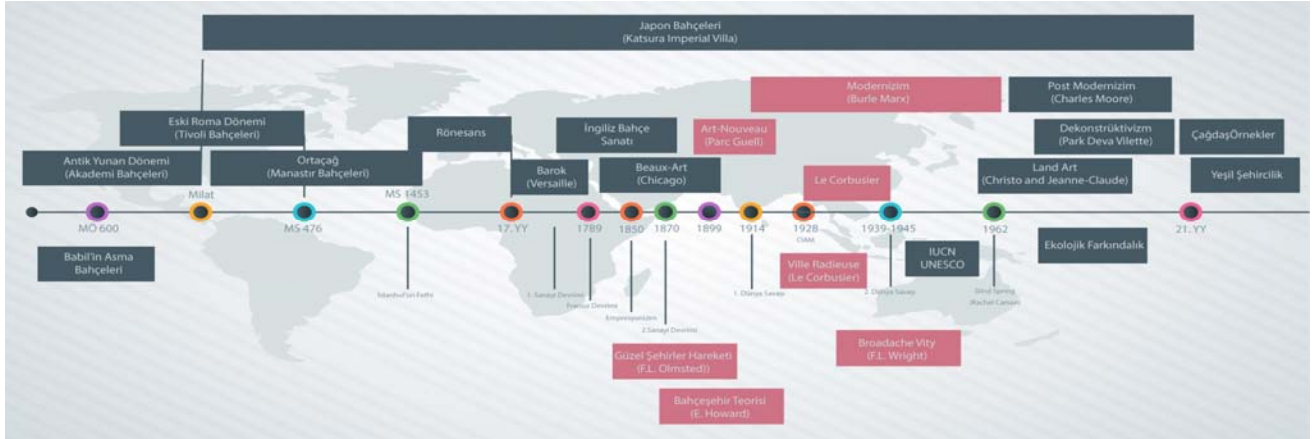
Akrabalık belirli insanları özel olarak ilişkilendiren mühim bir bağlantılanma inşası ve pratiğin adıdır (Enneli, 2016). İnsanların mana üzerinden birbirlerini bağlantılı ya da bağlantısız bulmalarının etnisite, mekân, semt ve tüketim pratikleri üzerinden oluştuğunun altını çizen Enneli (2016) rasyonel bir tavırla batılı bireylerin kendilik ile çevresi arasında yaklaşma ve uzaklaşma habitatını belirlediklerini ifade ederken rasyonelliğin mülkiyet ilişkisi doğrultusunda gelişen kartezyen bir beden-ruh ikiliği içerisinde pekiştirildiğini vurgular. Akrabalığı fiziksel akrabalık ve sosyal akrabalık olarak sınıflayan Holly (1996) bu iki akrabalık arasında farklılıkların pekiştirmesine ve sosyal akrabalığın fiziksel akrabalığı yansıtmadığına dikkat çekerken akrabalığın salt sosyallik ya da fiziksellik olmadığını üzerinde durur. Dolayısıyla akrabalığın sosyallik ya da fiziksellik boyutunun keşfinin "ilişkisellik" ve "bağlantılılık" kavramları üzerine inşa edildiğini aktarır. Holy'nin (1996) akrabalık kavramsallaştırması ve akrabalığı keşfetme yöntemi referans alındığında insanın doğa ile ilişkiselliğinin ve bağlantılılığının kentsel mekânda nasıl temsil edildiğini göstermek mümkün olabilir. Ancak kentsel mekânda doğa taahhülüne geçmeden önce insan-doğa etkileşiminin kentlerden çok uzaklarda bulunan yerli topluluklarda farklı olduğunu bilmek gerekmektedir. Descola (2005) "doğanın varlıkları"ndan söz ederken hayvanlara ve bitkilere insanlığın niteliklerinin çoğunu mal eden bir kozmolojide doğaya yer olup olmadığını sorgular. Bu sorgunun ana sorusu insanın hayatta kalma eğilimi için bitki ve hayvanlarla kurduğu ilişkisellik ve bağlantılılık durumunda doğaya yer olup olmadığıdır. İnsanın doğa ile ilişkisini uzaklık-yakınlık üzerinden kuran Verlaine "çok uzaktaki doğa toplumsallaştırılması gereken bir nesne değildir, bir toplumsal ilişki konusudur" demektedir. Bu Açıarlar ve Makunaların doğa ile ilişkilerinde görmek mümkündür.

Descola'nın (2005) Açıarlar üzerinden yaptığı doğa ile akrabalık çözümlemesinde vardığı yargı şu şekildedir: İnsanın kendiliğini kabul etmesi ve kendiliğini tanıması için akrabalık ilişkisi ya da hayatta kalma nedeni gereklidir, Açıarların pratikleri gibi. Açıarlar doğayı insan olanlar (ruhları olanlar) ve insan olmayanlar (ruhları olmayanlar) olarak sınıfladıkları için doğa-kültür ikiliğini (sözü edilen ikilik modern düşüncedeki ikiliklerle kıyaslanabilecek türden değildir) akrabalık kavramı üzerinden kurgulamaktadır. Oysa modern düşüncede doğa, insanların yapıtlarıyla (kültür, toplum, tarih, antropize olmuş alan, teknik aracılık, ekumen) karşıtlık içinde olduğu zaman anlam kazanabilir, bu nedenle bir akrabalık ilişkisinden söz etmek olası değildir. Makuna yerlilerinde ise av-avcı ilişkisinde akrabalık ilişkisinden öte "potansiyel eş" ilişkisi vardır. Makunalar doğada sürekli bir değişim olduğunu düşündükleri için doğayı sınıflandırmaktan uzak durarak, doğadaki canlılara sabit özellikler atfetmezler. Dolayısıyla Makunallılara göre insanlar hayvan olabilirler hayvanlar da insana dönüşebilirler, bir tür içinde yer alan hayvan başka bir türdeki hayvana dönüşebilir (Descola 2005). Bu yerli toplulukların doğaya dahil olma biçimlerinin bizden farklı olduğunu belirten Descola, onların "kendilerini bir ekosistemle ilişkilerini idare eden toplumsal kolektifler olarak değil, insan varlıkları ve insan olmayan varlıklar arasında bir gerçek ayrımın olmadığı daha geniş bir bütünün unsurları gibi" gördüklerini söylemektedir. Siyasal iktidardan ve kentten uzak ve habersiz olan toplumlarda doğa ile kurulan ilişki doğayı bir araştırma alanı haline getiren ve pozitif bilimi bu yolla üreten toplumdaki ile benzeşmediği açıktır. Yerleşik hayata geçen insanın doğa ile kurulan ilişkisinin mekanistik/kartezyen bir görüşe sıkı sıkıya bağlı olarak ve modern düşünce ile beslenerek rasyonelleştirmiş ve pek çok ve çeşitli katı karşıtlıklar üreterek günümüze kadar ulaştığı söylenebilir. Modernleşme süreci ile birlikte insanın doğaya

yakınlık-uzaklık ilişkisi üzerinden geliştirdiği karşıtlıklardan bazılarını hala tartışmaktayız: Doğa-kültür-, yabancı- evcil, içerisi-dışarı, kent-kır, formal-informal, planlı-plansız, organik-inorganik vb. Bu tartışmanın mekânda en belirgin izlerini ortaçağ şehirlerinde görebiliriz.

Ortaçağ Şehirlerinde yaygın olan şehir yapılanması kale şehirlerdir. Bu kentlerde içerisi-dışarı ikiliği çok açık olarak kendini mekânda hissettirir. Kale ve surları aracılığıyla, yeşil alanlar şehrin dışarısında bırakılmıştır. Bu çağın genel özelliği yabancı ve tehlikeli olan dışarıya kapalıdır. Koruma düşüncesi oldukça katı bir şekilde uygulanmış ve bu nedenle evler sokağa kent ise kıra ve doğaya kapalıdır. Dolayısıyla ikilik bu dönemde bir düşünce tarafından beslendiği için önemli ve görünürdür. Ortaçağ yerleşimlerinde doğa yabancı ve tehlikeli bulunmuştur.

Bahçe ve fondaki doğa kenti ön plana çıkararak nesnelere. Bu yaklaşım modern düşüncenin ilk doğa nesneleştirilmesi olarak okunabilir. Çünkü Kartezyen görüşle temellenen simetrisinin ve matematiksel tasarımın çok önemsendiği formal bahçeler bu dönemde ortaya çıkmıştır. Rönesans izleyen dönem, Barok Dönemi'nde bahçe formallik yaklaşımını izlemiştir. Ancak bu dönemde mimari çizgilerin doğaya uyum çabası da dikkate değerdir, çizgiselliği ile doğayı içeriye almaya çalışan bir mimari düzenden söz edilebilir. "Bosko" olarak anılan informal düzende ağaçlık alanlar doğayı "içeriye" alma girişimi olarak değerlendirilebilir. Bu dönemden itibaren, doğanın kentlere sızma girişimleri olarak nitelendirilebilecek çeşitli strateji ve yaklaşımlar günümüze kadar ulaşır. Artık modern düşünce ile başlayan "kültür-doğa", "içerisi-dışarı" ve kent-kır karşıtlığı modernizm ile birlikte ağır bir vaka haline gelir. Söz konusu karşıtlıkların arasında

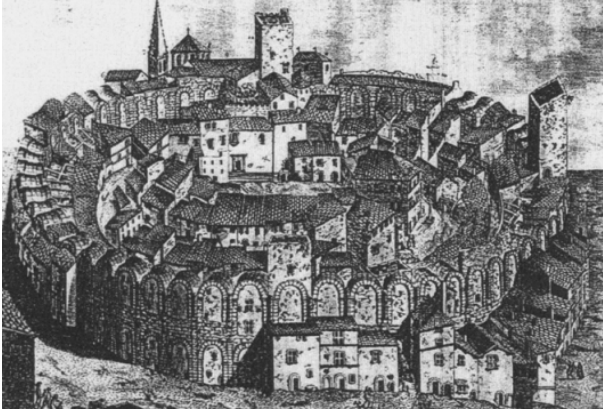

Peyzajın tarihsel değişimi (Whyte, 2002'den derlenerek)

Bu çağda "içeride" yer alan cennet bahçeleri; cennetin erken sunulan örnekleri olarak cenneti tasvir eder. Doğa el değmemişliğin tehlikelerini barındırdığı için "dışarıda" tutulmuşken insanlara dinsel yaklaşımın sınırlarında doğanın sadece haz verici yanlarını sunan bahçe "içeride" tutulmuştur. Rönesans döneminin ilk bahçe örneklerinde (Medici Villası) ortaçağ yaklaşımının devam ettiği görülür.

doğa ve kültürü, kent ve kır, içeri ve dışarıyı birleştirici bir kavram olarak "peyzaj" (Hirsch and O'Hanlon, 1995) kavramı önerilirken bu misyonun gerçekleştirilmesinde öne çıkarılan meslek disiplini Peyzaj Mimarlığı olur. Doğa ile akrabalığın çeşitli formlarını ilişkisellik ve bağlantılılık kavramlarını kullanarak geliştiren mimari tasarım meslekleri (Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı) kentte doğayı

evcilleştirebilmiş midir, doğayı kültüre yakınlılaştırabilmiş midir ve doğayı hangi biçimde nesneleştirmiştir gibi pek çok soru ile karşı karşıyayız. Daha da önemlisi tasarımın doğaya yaklaşma ve doğadan uzaklaşma kombinasyonları ve bu kombinasyonların kategorilerinin oluşmasında söz konusu meslek disiplinleri siyasal iktidar, modernite ve kapitalizm ile iş birliğinin boyutu önemli bir sorunsal olarak hala irdelenmeye muhtaçtır. İkiliklerin uzlaştırılmasındaki rolleri teoride çok yüksek bir aşamada iken pratikte gerçekleştiği söylenemez.

Ortaçağ kenti (Thomas and Cousins, 1996)

Lefebvre (1970) kentteki üretim ve iktidar ilişkisinin sıkı ilişkisini ve kentin pazara dönüştürülmemesi çabasını ve pazar kavramı üzerinden kentin "içerisi" ve "dışarı" olarak ayırdığını şu şekilde aktarır: "Pazarın ve satıcıların içeriye fethedecek şekilde kente nüfus etmesi ancak ortaçağın sonlarında Batı Avrupa da mümkün olmuştur. Pazar artık kente merkezi bir yere yerleşmiştir ve dolayısıyla toplanmanın (agora, forum) ayağını kaydırır. Pazar, kilise, gözetleme kulesi artık yakın ilişki içindedir. Böylece mimari yeni kent tasarımını ortaya koymuştur". Böylece kentsel mekân 'eşyanın ve insanların' karşı karşıya geldiği bir mübadele mekân haline gelir. Avrupa' da 14.yy da ticari mübadele işlevselleştirildi ve bu işlev biçimi yeni mimari/kent biçimleri ortaya koydu. Buradan

kentsel mekân için yeni bir yapı doğdu: İşlev-biçim-yapı. Ancak kent henüz kırdan kopmamıştı surlar içinde heterotopik karakterini koruyordu. Ancak bir anda ilişkiler ve durum tersine döndü diyen Lefebvre şehir artık bir kır okyanusunun ortasındaki kent adası olarak görülmüyor ve gösterilmiyordu, artık köy veya kır doğasının karşısında bir paradoks, bir canavar, cehennem cennet olarak da gösterilmiyordu. Tıpkı "şehir-kır" karşıtlığındaki karşıtı gibi bir tanım olduğu bilinçlere ve bilgi hazinesinin içine girdi.

Düşünen insanların doğada gizemli güçlerin yönlendirdiği karanlık dünya gök olur, onlarla doğa arasında merkez ve odaklarıyla dünyaları arasında temel bir araç vardır: aitlik. Kent gerçekliği ile bilim yeniden doğar artık aşkın bir akıl vardır ve bu aşkın akıl Descartes'le birlikte döneme damga vuran rasyonalizm'e eşlik ederek kırım önceliğinin yerine kentin önceliğini yerleştirir. Şehir imgesi doğar, zaten bir üsluba eskiden beri sahip olan şehir gizleri ve gücü eline alır ve kendi özgün üslubuna plan üzerinden kurmaya başlar. Vizyon ve tasarımın, sanat ve bilimin karması olan planlar şehri geometrik olarak kurgulamış ve betimleyen bir perspektiften gösterirler. Her üretim biçimi bir şehir tipi üretir ve bununda en soyut hukuki, politik, ideolojik ve toplumsal ilişkileri hissedilir hale getirip şehri alan üzerinde görülebilir ve okunabilir bir biçimde görselleştirir. Kent ve kır arasındaki ilişkilerin zamansal ve mekânsal dönüşümü doğa ve akıl unsurlarını da içermez. Rönesans döneminde doğa ve akıl kavramlarının ifade ettiği kavram ve tasvirlerden tam olarak şehir ve kır kavramları üretilmiştir. 16. 19. yy. başlarında neden bir doğa fetişizmi oluşturulmuştur. Lefebvre (1970), "insani" düşünce ve eylem ortaya çıkmadan önce, doğayı yeniden görünür kılıp parıldatan şehrin ve sanayinin aslında onu çifte inkârı söz konusu olduğunu dile getirmektedir.

Mekânın modernite ile dönüşümünün sergilendiği kenti Sennett (1992) "kişi dışı yaşamın aracı; içinde toplumsal deneyimler olarak çeşitli ve anlaşılmaz kişilerin, çıkarların ve zevklerin olduğu bir kalıp" olarak tanımlar. Giddens (1990, 1991) kentsel toplum için "risk toplumu" tanımlaması yapar ve böyle bir toplumun kolektif sorumlulukları ve özgürleştirici yönü olduğunu vurgular. Sennett'in sözünü ettiği kalıp ve bu kalıbın içinde Giddens'in tanımladığı özgürlük ile Lefebvre'nin sözünü ettiği doğa fetişizminin kent içinde yan yana geldiğini ya da çakıştığını düşünebiliriz ancak birbirini bütünleyen olduğunu söyleyemeyiz. Modernitenin kentinde kalıbı imge, özgürlüğü tasarım ve fetişizmi doğa olarak ilişkilendirdiğimizde doğa'nın kent dokusuna ve kent içine dahlinin derin sorgulamalara ihtiyacı olduğu açıkça okunabilir. Bu okumayı Lévis-Strauss ve Sassure'in "yapı-fail" ilişkisinden ileriye giderek Bourdieu'nun "habitus" kavramsallaştırması (1987) kapsamında değerlendirmek ikilikleri göstermede daha verimli bir yöntem sunabilir.

Modernitenin ikilikler aracılığıyla ve mimari tasarımı kullanarak kentlerde ulaştığı durumu görmek için kent dokusu kolaj çalışmaları değerlendirilebilir. Kent dokularını tek bir yapıda birleştiren kolajlar yapan Grafik sanatçısı Anastasia Savinova'nın "Genius Loci" adındaki serisi (Şekil 1) şehirlerin karakteristik yapılarını bir araya getirerek, bir ev imajı yaratıyor. "Bir yerin koruyucu ruhu" anlamına gelen Genius Loci kavramı ile sanatçı kentlerdeki dokuyu oluşturan elementleri ve farklılıkları gözlemleyerek "yerin hissi"ni aktaran kolajlarla ikonik yapılar yaratıyor (Gök, 2017).

Şekil 1. Genius Loci serisi

Jean-François Rauzier Kent dokularını aktardığı "Babels" serisinde (Şekil 2), kültürel motiflerle süslü hayali bir mimari evren sunuyor. Serisinde ilerleme, bunalım, çevrebilim, ütopya ve özgürlük gibi temaları 'hyperphotography' tekniği (büyük ve küçük ölçeklerin bir potada eritilip tek bir parçada betimlenmesine olanak veren teknik) ile işleyen, sanatçı, sanal bir gerçeklik yaratıyor ve insan algısının yeniden inşa edilmesini mümkün kılıyor (Küçükşen, 2016).

Şekil 2. Babels: Hayali Evren

Her iki çalışmada da yapıların baskınlığı dikkate çekerken doğa ile kültür arasındaki bağın tamamen kopduğu söylenebilir. Doğa parselde ve çatıda bahçe; terasda, balkonda ve evde bir "köşe" ya da saksı; yapıya fon olarak yer edinmiştir. Doğa "peyzaj" kavramına sığınarak cılızlaştırılmış bir imge ile kültürün arasına sıkışmış görünüyor. Barthes (2011), imge bir kopyasının oluşturulması sırasında benliğinin "sıfırlanamadığını" söylese de kentlerde ve kentsel yaşamımızda doğanın benliği ya da kendiliğinin sıfırlandığını belirtmek gerekir. Çünkü

doğa artık soyut mekânlarda gösteriye; sanal ortamlarda hazza dönüşmüş durumda. Bunu birkaç yıl önce facebook üzerinden yaratılan "farmville" kapsamında değerlendirebiliriz. Doğanın imgelenmesi yoluyla üretilen bir görüngü olan farmville mekânı olmayan ve rekabete ve paraya dayalı bir tasarımdı. Doğa sosyal medya aracılığıyla olmayan bir mekânda insana temas ediyordu. Zamanı olan ancak mekândan yoksun "farmville" bahçeleri insanları "en kısa yoldan en fazla hazza" ulaştırmaya çabalıyordu. Doğa ile sosyal ilişkimizi de olmayan mekânlar üzerinden yeniden düzenleme ve denetleme şansı buluyordu insan. Oturduğu apartman dairesinde ya da sokakta bir hayvanı sevmekten, bir çiçeği sulamaktan geri duran ve çevre sorunlarına duyarız kalan insanlar olmayan mekânlarda hayvanlarla ve çiçeklerle para ve rekabet üzerinden ilgilenerek kısa yoldan doğa ile akraba olabilir mi?

İnsanın sosyal ilişki kapsamında doğa ile kurduğunu sandığı akrabalık tasarım grubundaki meslek disiplinleri için de geçerlidir. Örneğin; peyzaj tasarımı, fiziksellik ilişkisi (fiziksel mekân) üzerinden doğa ile akrabalık kurabilmiş midir?

"Bir insanın peyzajla olan ilişkisi, birçok açıdan kutsalla olan ilişkiyle eşittir" argümanından kültürün peyzaj ve insan etkileşimi ile karşılık bulduğu dile getirilir. Schama "peyzajın zihinsel bir eylem olduğunu ve bellek katmanlarından oluştuğunu" belirtmesi kültürün doğa ile olan etkileşimini önceleyerek, kültürün ancak doğayı soyutlayarak kendini gösterebildiği ifade eder. O halde insan doğayı yeniden üretmek zorunda kalır, öylede yapıyor. Yapay doğa, simüle edilmiş doğa gibi kavramlarla günümüzde çok sık karşılaşılır. Dolayısıyla mimarı tasarımlar kültürün ve mekânın yeniden üretiminde doğayı da yeniden üretir diye düşünülebilir. Öyleyse doğa yeniden nasıl üretilir, neden üretilir. Doğa ile kurulan akrabalık ilişkisi pragmatik mi, özgürleştirici mi, hazcı mıdır?

Doğanın "kendilik" durumu mekânda isteniyor mu? Doğa tasarımı nasıl kategorileştirilir, imgelenir ve temsil edilir..." gibi pek çok soru ile yüzleşmek zorundayız.

Modernite yerel/geleneksel olanın yerinden edilmesidir (Rose, 2003; Giddens, 1990) Bu modernliğin yerel ilişkileri, yerel sadakati ve yerel tecrübeyi çözümlerken etkileşim ile oluşan deneysel bilginin, "yer hissi" nin yere ve insana ait tarihselliğin bağlantılarını parçaladığını gösterir. Özne-nesne bütünlüğüne dayanan geleneksel dünya, bu bütünlüğün çözülmesiyle ve özne-nesne arasına mesafe girmesiyle birlikte yerini modern dünyaya bırakır (Köksal 2017). Modernlik soyutlamalar ve değişebilirlik kavramları ile çalışır ve her şeyin değiştirilebileceğini ve yeniden üretilebileceğini savunur (Rose, 2003). Rönesans dönemi ile başlayan modern düşünce 20. Yy. başlarında bir doktrine dönüşür. Bu doktrinde zaman ve mekân soyut ve ölçülebilir kavramlar olarak mimari tasarımın taşıyıcıları olur. Modernizmin zaman ve mekânla kurduğu ilişki aynı zamanda kapitalizmle kurduğu ilişkiye denk düşer. "Doğa insanın bedenidir" argümanını dillendiren Karl Marx modernizmde insanın durumunu şu şekilde açıklar: "insan hiçtir, olsa olsa zamanın enkazıdır." Çünkü kapitalist ekonomide zaman ekonominin yönetimi için başattır. Bu nedenle kentten bir "makine" olarak bahsedilmektedir. İlerleyen dönemlerde mekân ve zamanın görsel tüketimi kentin postmodern tüketim merkezi olarak yeniden yapılandırmıştır. Sonunda kent "bir gösteriye yani görsel tüketimin düşsel peyzajına dönüşür" (Urry, 1995). Yapı yapımcılar doğal alanı parçalayarak bir peyzaj oluşturmaya çalışırken yerin kimlik algısı yitirilir, modern olma çabası parçalanmaya neden olur. John Urry bu durumun "yer" in tarihselliğin algılanamamasına neden olduğunu belirtir ve bunu "zaman ve mekânın sıkışması" olarak açıklar. Mekân doğal olandan soyut olana doğru dönüşür ve John Urry üç tip

mekansal dönüşüm olduğunun altını çizer: doğal mekan, mutlak mekan, soyut mekan. Urry' e(1995) göre, soyut mekân kapitalist ilişkilerin en üst noktası olup, olağanüstü yaratılmış mekândır. Mekân seyredilecek bir nesneye dönüşmüştür oysa mekân yaşanılacak bir yerdir. Mekânın toplumla ilişkili olduğunu ve kapitalizm koşullarının mekânı yeniden ürettiğini "*Mekânın üretimi/Production of Space*" (1974) adlı kitabında belirten Fransız kuramcı Henri Lefebvre, mekânın farklı katmanlarına vurgu yapar: *algılanan mekân, zihindeki soyut mekân ve yaşanan mekândır*. Onun yaklaşımına göre mekân yansız ve edilgen bir geometri değildir, kendiliğinden var olmaz, üretilir. Bu üretimi oluşturan ise ekonomik üretim tarzının kendisidir. Ayrıca, Lefebvre üretilen her mekânda toplumsal ilişkilerin farklı olacağını belirtir. Lefebvre algılanan mekânı doğal ya da fiziksel mekân olarak betimler; soyut mekân ve yaşanan mekân ise toplumsal mekân olarak tanımlar. Doğal mekân ile toplumsal mekân arasındaki en önemli farkın, doğal mekânın kendilik, basit ve dağınık özelliğine karşılık; toplumsal mekânın birleştiren, belli bir noktada kümelenen özelliğine dikkat çekerek merkez-çevre ayrımını dillendirir. Lefebvre'nin yaptığı merkez-çevre ayrımı içerisi-dışarıya ayrımına denk düşebilir. Öte yandan üretime dayanan mekân üçlemesinden biri olan "temsil mekânları" ile dışarının içeriye eklenmesi çabası olarak okunabilir. "Temsil mekânlarını" kodlanmış ya da kodlanmamış, sanatta olduğu gibi, toplumsal hayatın gizli ve yeraltı yönüne de bağlı karmaşık simgeselliklerin cisimlendirildiği alanlar olarak betimler. "Temsil mekân" Urry'nin "soyut mekân" kavramı ile örtüşür. Temsil doğayı başka bir bağlam içerisinde yeniden sunar. Bu nedenle temsili mekânlar mimari tasarımda "fantezi" alanına ya da "düşsel peyzaja" dönüşebilir. Debord'un(2006) temsile ilişkin söylemini hatırlamak gerekir: "Modern üretim koşullarının hakim olduğu toplumların tüm yaşamı, gösterilerin uçsuz bucaksız birikimi olarak görülür. Dolaysızca yaşanmış her şey, yerini bir

temsile bırakarak uzaklaşmıştır. Yaşamın her veçhesinden kopmuş olan imajlar, bu yaşamın birliğini yeniden kurmanın mümkün olmadığı ortak bir akışta kaynaşır".

Son söz yerine...

İnsan doğayla önce kurduğu sonra kaybettiği akrabalık ilişkisinin modernite ve kapitalizm desteğiyle "*biyofil*", "*biyomimikri*" "*ekolojik mimari*", "*yeşil mimari*", "*enerji etkin peyzaj*", "*sürdürülebilir peyzaj*", "*ilişkisel peyzaj*", "*liminal peyzaj*" gibi kavramlarla yeniden kurmaya çalışmakta ve mekândan çok kavram üretilmektedir. Belki bu yolla peyzaj **görsel ve ideolojik bir alana** kaydırılırken hayali bir sahne olarak belleğimizde yer alacak.

Kaynaklar

Barthes, R. (2011) CameraLucida- Fotoğraf Üzerine Düşünceler. İstanbul. Altıkkırkbeş Basın Yayın

Bourdieu, P. (1997). Seçilmiş Metinler (Choses Dites). Türkçe Söyleyen: Levent Ünsaldı, 2014, Heretik Yayınları, Ankara.

Enneli Ç. (2016). Takdim. Antropolojinin Akrabalık Yaklaşımları, Heretik Yayınları, Ankara.

Giddens, A. (1990). Modernliğin Sonuçları (The Consequences of Modernity).Türkçe Söyleyen: Ersin Kuşdil, Ayrıntı Yayınları 2016, İstanbul.

Giddens, A.,(1991) Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum (Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age). Türkçe Söyleyen: Ümit Tatlıcan, 2014, Say Yayınları, İstanbul

Gök, Ö. (2017). Kent Dokusunu Tek Bir Yapıda Birleştiren Kolajlar. <http://kot0.com/kent-dokusunu-tek-bir-yapıda-birlestiren-kolajlar/>

Hirsch E., O'Hanlon M. (1995). The Anthropology of Landscape: Perspectives on Place and Space. Oxford University Press, Oxford.

Holly, L. (1996). Antropolojinin Akrabalık Yaklaşımları (Anthropological Perspectives on Kinship). Türkçe Söyleyen: Çağlar Enneli, 2016, Heretik Yayınları, Ankara.

Köksal, A. (2017). Modernleşme, Modernizm, Ulusalçılık, Eldem Mimarlığı vs. http://www.mimarizm.com/kose-yazilari/modernlesme-modernizm-ulusalcilik-eldem-mimarligi-vs_127773

Küçükşen, E. (2016). Yapılarda Vücut Bulan Sıkışmış Kent Dokuları. <http://kot0.com/yapilarda-vucut-bulan-sikismis-kent-dokulari/>

Lefebvre H. (1970). Kentsel Devrim. Türkçe söyleyen: Selim Sezer. Sel Yayıncılık, 2011, İstanbul.

Lefebvre, H. (1974). Mekânın Üretimi (Production of Space). Türkçe söyleyen: Işık Ergüden, 2014, Sel Yayıncılık, İstanbul.

Rose D. B., (2003). Kinship with the Natural World: Influencing the role and function of field staff within the NSW National Parks & Wildlife Service, Research undertaken with the NSW National Parks and Wildlife Service's Cultural Heritage Totemic Landscapes Project, Sydney.

Schama S, (1995), Landscape and Memory, pp. 6/7; Harper Collins, London

Sennett, R. (1992). Kamusal İnsanın Çöküşü. Türkçe Söyleyen: Serpil Durak, Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları 2016, İstanbul.

Urry J. 1995. Mekanları Tüketmek (Consuming Places). Türkçe Söyleyen: Rahmi Ögdül, 1998, ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Thomas L., Cousins W., 1996. The Compact City: A Successful, Desirable and Achievable Urban Form? The Compact City: A Sustainable Urban Form? Edited by Mike Jenks, Elizabeth Burton and Katie Williams Oxford Brookes University, Oxford, UK

Whyte, I.D. 2002. Landscape and History since 1500. Reaction Books Ltd, London,UK